

Terms and Conditions

The Library provides access to digitized documents strictly for noncommercial educational, research and private purposes and makes no warranty with regard to their use for other purposes. Some of our collections are protected by copyright. Publication and/or broadcast in any form (including electronic) requires prior written permission from the Library.

Each copy of any part of this document must contain there Terms and Conditions. With the usage of the library's online system to access or download a digitized document you accept there Terms and Conditions.

Reproductions of material on the web site may not be made for or donated to other repositories, nor may be further reproduced without written permission from the Library

For reproduction requests and permissions, please contact us. If citing materials, please give proper attribution of the source.

Imprint:

Director: Mag. Renate Plöchl

Deputy director: Mag. Julian Sagmeister

Owner of medium: Oberösterreichische Landesbibliothek

Publisher: Oberösterreichische Landesbibliothek, 4021 Linz, Schillerplatz 2

Contact:

Email: [landesbibliothek\(at\)ooe.gv.at](mailto:landesbibliothek(at)ooe.gv.at)

Telephone: +43(732) 7720-53100

Liber Primus

2.

visuales obstantie. q̄ nec ad moralē nec ad mi-
 sticum ex institutioe referuntur intellectus. Sed
 nōnullē ppter necessitatez. quedā ppter veteris
 et noue legis orām. quedā ppter eaz ouenietiaz
 et quedā ppter maiorē ipoz officioz celebritatez
 et reuerentiā. inolite esse cognoscunt. Vñ sicut
 ait btūs aug⁹. Talia diuersoz locoz diuersis
 moribz innumēabiliter variant ita ut vix aut
 nunq̄ oīno inueniri possint cause quas in eis
 constituendis hoīes sunt secuti. ¶ Sane liber
 iste rationalis vōbulo describit. Nam q̄admod
 in rationali iudicij q̄o legalis pontifex ferebat
 in pectore scriptū erat manifestatio et veritas.
 sic et hic ratios varietatuz ī diuinis officiis et
 eaz veritas describunt et manifestant quas in
 scrinio pectoris sui eccliaz prelati et sacerdotes
 debent fidelit̄ conseruare. et sicut ī illo erat lapis
 in cuius splendore filij isrl̄ deū sibi fore ppiciuz
 agnoscebant. sic et deuot⁹ lector ex hui⁹ lectiois
 splendore in diuioz officioz misterijs eruditus
 agnoscit deū nobis fore ppiciuz. nisi forte eius
 indignacoz culpe offendiclo impuide incurra-
 mus. Illud q̄ q̄tuor coloribz auroz contextuz
 erat. et hic ut pmissum ē rationes varietatū in
 ecclesiasticis rebz atqz officiis q̄tuor sensibz viz
 historico allegorico tpologico et anagogico fide
 media colorant. ¶ Distinguit aut̄ in octo ptes
 quas seriatim fauete dño psequem⁹. In quaz
 prima age⁹ de ecclia et ecclasticis locis. et orna-
 mentis. de consecracōibz et de sacmētis. In scda
 de ecclie mīstris et eoz officiis. In t̄cia de sacerdoti-
 bus et aliis indumētis. In q̄rta et de singulis
 que ī ea agunt. In q̄nta de aliis diuis officiis
 in gene. In sexta sp̄aliter de singulis dñicis et
 feriis et festiuitatibus ad dñm ptinentibus. In
 septima de festiuitatibz sc̄toz et de festo et officio
 eius et dedicationis ecclesie ac mortuozum. In
 octaua de compoto et kalendario.

Incipit liber primus de ecclia et ecclasticis locis et
 ornamentis et de consecracōibz et sacramentis.

U hac ḡ p̄ma h̄ op̄is pte de q̄busdā ḡnalibz

¶ De ecclia et eiz p̄tibz tractare p̄uim⁹ viz

¶ De Altari

¶ De picturis et imaginibz et ornamētis ecclie

¶ De campanis

¶ De cimiterio et aliis sacris locis.

¶ De ecclie dedicatione.

¶ De altaris consecracōe.

¶ De consecracōibz et vndicōibz.

¶ De sacramētis ecclasticis.

De ecclesia et eius partibus

Rius est ut de
 ecclesia et eius
 partibz videam⁹
 mus. Nōndū
 est ḡ q̄ eccliaz
 alia ē corpali⁹
 in q̄ videlicet
 diuina officia
 celebnt. Alia
 sp̄uali⁹ que est

fidelium collectio siue populus per ministros
 conuocatus. et in vnum congregatus ab eo
 qui vnanimis habitare facit in domo. Sicut
 enim corpalis ex cōgregatis lapidibz cōstruitur
 sic et sp̄ualis ex diuis hoībz cōgregat. ecclia ergo
 grece di⁹ cōuocatio latie. q̄a oēs ad se vocat. q̄o
 nomē magis p̄p̄e cōuenit ecclie sp̄uali q̄ corpali
 qm̄ hoīes nō lapides cōuocant. sepe tñ nomen
 signati attribuit signati. Ecclesia aut̄ mat̄ialis
 sp̄itualē designat ut dicit̄ vbi de eiz cōsecratione
 agetur. Rursus ecclia grece di⁹ catholica id est
 vniuersalis q̄a p̄ totū mundū ē constituta seu
 diffusa. q̄a vniuersi in deū credētes ī vna debēt
 esse cōgregacōe. vel q̄a ī ea est gen̄alis doctrina
 ad instructioz oīm fidelū. Synagoga q̄ grece
 congregatio di⁹. q̄o p̄p̄m nomen iudeoz pplus
 tenuit. ipoz eniz p̄p̄e synagoga dici solet q̄uis
 et ecclia dicta sit. Apli tñ nunq̄ synagogā sed
 semp eccliam forte discernēdi causa. Dicit̄ etiaz
 presens ecclia syon. eo q̄ ab hac pegnacōe lōge
 posita p̄missionē rex celestū spectatur. et ideo
 syon. i. speculacō nomē accepit. Pro futura vō
 patrie pace hirlm̄ vocatur. Nam hirlm̄ pacis
 visio interpretat̄. Dicit̄ etiā ecclia domus dei sic
 dicta. a dogmate q̄o grece di⁹ rectū. q̄si dās ma-
 nere vnanimis in se. Dicitur etiā q̄nz kyriaca
 id est dominicalis. Quandoqz basilica quod
 verbum grece sonat latine regia seu regalis a
 rege scz basilio. Carnalium eniz regū palacia
 sic dicta sunt. Nostra aut̄ orōnis domus regia
 dicitur q̄a in ea regi regū fuit. Quandoqz tē-
 plum q̄si tēduz amplum ī q̄ regi deo sacrificia
 offerunt. Et q̄nz dei tabernacūm q̄a in presenti
 vita pegrina ē. et ī itinere ad patriaz p̄gens ut
 iam dicit̄. Vel di⁹ tabnacūm q̄si tabna dei p̄ut
 sub ecclie dedicacōe dicit̄. Quare etiaz dictuz est
 tabernaculū vel arca testimonij s̄b altari dicit̄
 q̄nzqz vere martiriū q̄o in honorē alicui⁹ m̄ris
 sancti fit. Quandoqz capella p̄ut ī scda parte